

інтегративного підходу на визначених стадіях («сім сит»): 1) інтернаціоналізмів; 2) аналогічних слів (загальнороманські, загальнослов'янські тощо); 3) звукових еквівалентів; 4) правопису та вимови; 5) синтаксичних структур; 6) морфосинтаксичних структур (граматичні явища, словозміни, словотвір); 7) префіксів і суфіксів, які змінюють лексичне значення слова. Через ці «сім сит» просіюється все, що може підлягати трансферу.

Рецептивна технологія сприяє інтенсифікації процесу навчання мов у контексті моделі багатомовної освіти. Особливо ефективна на початковому етапі для розвитку умінь читання й аудіювання одночасно на кількох мовах. Ця технологія не формує вмінь продуктивного мовлення, проте готує до нього.

У ході експерименту було виявлено, що зіставний метод активно використовується вчителями, водночас не усі вчителі експериментальних шкіл застосовують його системно. Рецептивна технологія майже не використовується у практиці вчителів-мовників і потребує адаптації до системи мовної освіти в Україні.

БАГАТОМОВНІСТЬ ГРЕЦЬКИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ ЯК ІСТОРИЧНА НЕОБХІДНІСТЬ І СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ

*Є.К. Чернухін,
кандидат філологічних наук*

Багатомовність (поліглосія) як культурний феномен характерна для більшості територій з неоднорідним за етнічним складом населення і є провідним освітнім трендом сучасного глобалізованого світу. Внаслідок соціально-політичних чинників вона насамперед властива групам мовців, які перебувають під впливом або тиском іншої мовної культури.

Грецькі громади за нової доби (XVII–XIX ст.) зіткнулися з ділемою збереження або втрати національної самосвідомості й робили спроби заснування національних шкіл із вивченням рідної мови поряд із навчанням інших мов, створюючи в такій спосіб власну модель багатомовної освіти.

Грецькі громади України склали три лінгвістично різні групи: 1) емігранти з Балкан і Середземномор'я, 2) румеї, носії новогрецьких понтійських діалектів, і 3) тюркомовні уруми. Останні дві групи формувалися в середньовічному Криму, але були переселені до Надазов'я в 1778–1780 рр.

Громади емігрантів засновували школи, де грецька мова викладалася як предмет у межах системи російської шкільної освіти. За браком учителів і дітей самих греків школи швидко занепадали. Навчання грецької мови проходило за звичаєвими стандартами та допомагало учням триматися в межах світового грецького культурного простору. На початок ХХ ст. лишилася одна громадська грецька школа – Олександрівське училище в Ніжині.

В автономній Маріупольській окрузі школи були засновані в 1820-х рр. за зразками російських церковно-парафіяльних шкіл. На відміну від греків-емігрантів надазовські румеї й уруми не розуміли літературної грецької мови, а відтак вивчали

її як іноземну. Через нестачу вчителів і мовні бар'єри це навчання «рідної мови» не мало успіху та майже згасло вже в другій половині XIX ст.

Уперше завдання виховання багатомовної особистості в Україні було поставлено 1923 р. в межах політики формування національних районів і відповідної системи освітніх закладів. Унаслідок низки помилок і супротиву румейського населення навчання новогрецької мови й «еллінізація» не мали успіху. Як наслідок використання діалектів було дозволено на початкових етапах навчання новогрецької мови, що могло бути початком легітимізації місцевих говірок. Для урумів передбачалося вивчення кримськотатарської мови, що було помилкою, яка зрештою завадила реалізації планів «татаризації» цієї частини надазовських греків. У 1938 р. всі національні райони та школи в СРСР були ліквідовані. Попри всі прагнення національних менших щодо збереження та навчання рідних мов, питання про багатомовну та національну освіту в Україні були знову поставлені вже після 1991 р. Упродовж наступних років питання обговорювалося та набувало теоретичного обґрунтування.

Наразі введення багатомовності як одного зі складників загальнодержавної шкільної освіти є одним із можливих сценаріїв розвитку України в напрямку до створення полікультурного та багатомовного громадянського суспільства.